

EAfrika-Dzonga, Siku ra Vatirhi i siku ro wisa hi siku
ra 1 Mudyaxihi.

Buku leyi ya xitori yi vulavula hi matimu ya siku leri
ro wisa, na hilaha ri nga na nkoka hakona.

“Mundzuku i siku ro wisa, a ndzi fanelangi ku ya exikolweni!”
ku vula Mulweli a byela tatana wakwe.

“Na mina andzi tirhi mundzuku!” ku vula tatana.

“Tatana, xana u endla yini hi Siku ra Vatirhi?”

“Mundzuku i siku ro wisa, a ndzi fanelangi ku ya exikolweni!”
ku vula Mulweli a byela tatana wakwe.

“Na mina andzi tirhi mundzuku!” ku vula tatana.

“Tatana, xana u endla yini hi Siku ra Vtirhi?”

"Xana a va tirha tiawara tingani?" ku vutisa Mulweli.

"Hi mikarhi yo tala khume kumbe khumen'we wa tiawara!"
ku hlamula tatana.

"Hi siku ra 1 Mudyaxihi 1886, vatirhi eAmerika va kombisile
ku vilela. A va lava leswaku ku hungutiwa tiawara to tirha ku
ya eka tiawara ta nhungu."

“Eka ku kombisa ku vilela, un’wana u hoxile maphorisa hi bomo.”

“Kutani ku humelela yini?” ku vutisa Mulweli.

“Vatirhi va mune va khomiwile. Va kumiwile va ri ni nandzu, kutani va hingiwa,” ku hlamusela tatana hi ku nonoka.

“Emisaveni hinkwayo, vatirhi va kombisile ku vilela hi ku lova ka vatirhi lavaya va mune. Vanhu lava tirhaka va vile nyandza yin’we.

Ku sukela siku rero, siku ro sungula ra Mudyaxihi ri yimela mixaniseko ya vatirhi ku fikelela swiyimo swa kahle swa ku tirha,” ku vula tatana.

“Van’wana va ri vula *‘May Day’*. Siku ro sungula ra Mudyaxihi ri yimela timfanelo ta vanhu lava tirhaka. I siku ro wisa ra rixaka eka matiko yo tala,” ku hlamusela tatana.

“Hi Siku ra Vatirhi eAfrika-Dzonga, hi hlanganela na mamiliyoni ya vatirhi emisaveni hinkwayo ku tlangela. Tirhali na timachi swa lulamisiwa.

“Xana a ku tshama ku ri siku ro wisa ku sukela hi 1886 eAfrika-Dzonga?” ku vutisa Mulweli.

“E-e!” tatana a hleka. “Mfumo wa xihlawuhlawu a wu nga swi lavi hi tlangela siku ro sungula ra Mudyaxihi.

Kambe mihlangano ya vatirhi yi byerile mfumu: ‘*May Day*’ i ya hina. Siku ro sungula ra Mudyaxihi i ra hina!”

“Ku kombisa ku vilela ka vatirhi swi pfunile ku herisa xihlawuhlawu. Hi ri na mihlangano ya vatirhi ya hina, hi tlhavile ndzima yikulu eku lweleni ka timfanelo ta xidemokirasi,” ku vula tatana.

Ku vutisa tatana, “U nga vhumba leswaku siku ra 1 Mudyaxihi ri sungule rini ku va siku ro wisa ximfumo laha Afrika-Dzonga?”

“Ku fanele ku ri endzhaku ka xihlawuhlawu? Loko Afrika-Dzonga ri sungula ku va tiko ra xidemokirasi,” ku hlamula Mulweli.

Tatana a pfumela hi nhloko, “I ntiyiso wolowo. Hambileswi hi nga na xidemokirasi, vatirhi vo tala va ha lwela swiyimo swa kahle swa vatirhi na miholo leyi nga fanela.”

“Walawo i makumu ya dyondzo ya mina ya matimu. Sweswi ndzi lava ku lulamisela swa mundzuku. Nhlangano wa mina wa vatirhi wu lulamisile rhali yikulu leyi nga na swivulavuri swa tipolitiki,” ku vula tatana.

“Naswona wena u fanele u hetisa ntirhokaya ku nga si fika mundzuku.”

“Hiswona Tatana. Sweswi ndza swi twisisa ku ri hikwalaho ka yini siku ro sungula ra Mudyaxihi ri ri na nkoka eka wena na vatirhi van’wana. Eka nkarhi wa sweswi, ntirho wa mina i ku tsala ntirhokaya!” ku vula Mulweli a ri karhi a n’wayitela.

—Swivutiso

1. Hikwalaho ka yini Siku ra Vatirhi ri tlangeriwa namuntlha?
2. Xana vatirhi va tlangela njhani Siku ra Vatirhi?
3. Hlohotela vadyondzi ku vutisa vatirhi emigangeni ya vona hi mitirho leyi va yi tirhaka.
4. Kuma hi leswi mihlangani ya vatirhi yi swi endlaka.
5. Hlamusela leswi 'swiyimo swa ntirho leswi lulameke' swi vulaka swona.
6. Xana u ehleketa leswaku 'ku sindzisiwa ku tirha' i yini?
7. Xana hi yihi mintirho leyi u yi endlaka ekaya?
8. Hi wihi ntirho lowu vanhu va nga rivalaka ku wu tlangela?

—Tibuku leti nga eka nongokoko lowu

- Siku ra Ndzivalelano
- Siku ra Ntshunxeko
- Siku ra Ndzhaka
- Siku ra Timfanelo ta Ximunhu
- Siku ra Vavasati
- Siku ra Vafirhi
- Siku ra Vantshwa

Xitori lexi xi endliwile na ku tsariwa hi Xivhenda,
tanihi xiphemu xa phurojeke ya switirhisiwa swo
hlaya swa Zenex Ulwazi Lwethu hi 2020.